

SİYASAL KATILMA VE UYARILMIŞ OYLAMA (*)

Chong Lim Kim
Iowa Üniversitesi

Güney Kore'de siyasal katılmanın en çok merak uyandıran tarafı, kırsal alanlardaki yurttaşların seçimlerde sürekli olarak yüksek oranda katılma göstermeleridir. Kırsal seçmenler, daha kültürlü olan kentlilere oranla, daha az eğitilmiş, siyaset hakkında daha az bilgi sahibi ve daha az zengin olmalarına karşın, seçimlere çok faal ola-

(*) Iowa Üniversitesi Siyasal Bilimler Profesörü, Dr. Chong Lim Kim, Kore'de uyarılmış oylamayı incelemekle, Türk seçmeninin davranışını açıklamamıza da yardımcı olacağını sandığım bir kuram çerçevesini ortaya koymuş bulunuyor. Makalesinin özelliği, deneşik olmayan ve alan çalışmasından toplanan verilere dayanmasıdır. Aynı konuda, daha önce başka ülkelerde yapılan araştırmalar, deneşik verilere dayandıklarından, "uyarılmış oylama" kavramını ancak bir hipotez olarak önerebilmişlerdir. Dr. Kim, bu hipotezi Kore'de işlmselleştirerek doğrulamıştır.

Iowa Üniversitesi Karşılaştırmalı Parlamenter Araştırmalar Merkezinin 10. sayılı raporu olarak yayınlanan bu çalışmanın, dilimize çevrilerek yayınlama izin verdikleri için Prof. Dr. Lim Kim'e ve Araştırma Merkezi Müdürü Prof. Dr. Gerhard Loewenberg'e teşekkür ederiz.

Prof. Dr. İLTER TURAN
Siyaset İlimi Kürsüsü

(*) Bu bölümde kullanılan sorvey verileri "U.S. Agency for International Development" un sağladığı yardımla Iowa Üniversitesinin Karşılaştırmalı Parlamenter Çalışmalar Merkezi tarafından toplanmıştır. Seoul Millî Üniversitesinden Profesör Seong-Tong Pai ve Iowa Eyalet Üniversitesinden Profesör Young W. Kihl ve Kore'deki alan çalışmasına katılan birçok öğrencinin yardımlarını belirtmek isterim.

rak katılmaya devam etmektedirler. Diğer birçok ülkede gözlenen eğilime ters düştüğü içindir ki, bu durum merak uyandırmaktadır. Birleşik Devletler ve diğer Avrupa ülkelerinde seçmen davranışı üzerine yapılan çalışmalar, seçime katılmamın, kentlerde kırsal kesimlere oranla sürekli olarak daha yüksek olduğunu göstermiştir¹. Bu farklılaşma kentli seçmenlerin belirgin sosyal ve siyasal özellikleriyle açıklanmıştır. İddiaya göre, kentliler köylülere oranla daha iyi eğitim görmüşlerdir, siyasal hayattan daha fazla haberdardırlar, kitle haberleşme araçlarından daha fazla yararlanmaktadırlar ve daha itibarlı mesleklerde çalışmaktadırlar. Bütün bu özellikler, kentliler arasında daha yüksek düzeyde bir siyasal bilince ve giderek daha yüksek oranda siyasal katılmaya yol açmaktadır.

Güney Kore'deki kentli seçmenler, başka yerlerde de olduğu gibi, göze çarpan bir şekilde daha iyi öğrenim görmüşlerdir ve ortalama olarak daha iyi yaşam koşullarından yararlanmaktadırlar. Ayrıca, haberleşme araçlarına yakınlık ve siyasal bilgi düzeyi açısından da kentli seçmenler kitle haberleşmesini daha çok kullanırlar ve daha bilgili yurttaşlardır. Salt bu bilgiler ışığında, kentsel nüfusun kırsal nüfustan daha faal olarak oylamaya katılacağını tahmin etmemiz beklenebilir. Fakat böyle bir tahminin tersine, Kore'deki kentli seçmenlerin seçimlere katılma oranı köylülerinkinden önemli ölçüde daha azdır. Hangi nedenle, daha bilgili ve daha fazla siyasal bilince sahip olan kentsel nüfus, köylü kardeşlerine oranla seçimlere katılmada daha az düzenlilik gösteriyor? Bu, eğitim, gelir, haberleşme araçlarına yakınlık ve siyasal bilgi gibi kişisel özelliklerle Kore'deki oylama oranı arasında ters bir ilişki olduğunu mu ima etmektedir? Köylülerin, politikacılar ve devlet memurlarının uyarma baskılarına kentli yurttaşlardan daha açık oldukları önerilebilir. Köylü seçmenlerin siyasal bilgi ve tecrübeden yoksun olmalarına rağmen daha düzenli oylamada bulunmalarının bir nedeni "uyarılmış" olmalarıdır. "Uyarılmış seçmen" deyimi, kendi siyasal tercihlerinin bilincinde olarak oylama hakkını kullanan yurttaşları hiçbir siyasal

1) Seymour M. Lipset, **Political Man** (Garden City : Doubleday Co., 1960), ss. 179; Lester W. Milbrath, **Political Participation** (Chicago : Rand Mc Nally, 1965), ss. 128 - 130; ve Herbert Tingsten, **Political Behaviour : Studies in Election Statistics** (London : P.S. King, 1937), ss. 211 - 214.

bilince sahip olmadan oylamada bulunanlardan ayırdetmek için bundan önce yapılmış bazı çalışmalarda kullanılmıştır². Kendileri için oylama hiçbir siyasal anlam taşımadığından, uyarılmış seçmenler temel olarak "apolitik" seçmenlerdir. Oylamaya yönlendirildikleri ve aile, köy ve klan reislerinin veya kendi bölgelerindeki devlet memurlarının isteklerine uymak için katılmaktadırlar. Bu yüzden, böyle bir katılmayı, siyasal liderlerin seçimini veya hükümetin faaliyetlerini etkilemeyi amaçlayan, siyasal bilinç taşıyan bir faaliyet olarak tanımlayamayız.

Ne kadar inandırıcı olsa da, uyarılmış oylama tezi henüz inandırıcı bir biçimde kanıtlanmamıştır. Bazı çalışmalarda, Kore'nin kırsal kesimlerinde yüksek sayıda uyarılmış seçmen olabileceğine değinilmiştir. Genellikle, bu çalışmalar oylama kararlarının kişisel temeli hakkında ancak zayıf bir sonuç çıkarabilen derneşik (aggregate) oylama verilerine dayanmaktadır³. Kişilerin oylama kararlarını nasıl aldıklarını hiç bilmeden, oylamalarının salt dış baskılara karşı gözü kapalı bir uyumu yansıttığını iddia etmek olanaklı değildir. Seçim istatistikleri gibi derneşik veriler de oylama kararının kişisel temeli hakkında fazla bilgi vermemektedir. Fakat yine de, derneşik verilere dayanan oylama çalışmaları, eğitim, siyasal ilgi ve modern tutumlardan yoksun olmalarına rağmen, köylü seçmenlerin kentlilerden göze çarpan bir şekilde daha yüksek oranda seçimlere katılmaya devam ettiklerini ortaya çıkarmıştır. Bu uyumsuzluğu açıklamak için de çoğu zaman uyarılmış oylama tezine başvurulmuştur.

Eğer uyarılmış oylama çok rastlanan bir olguysa, bir ülkenin geleceği için demokratik kalkınma açısından önemli teorik anlamlar taşımaktadır. Sistem teorisi çerçevesinde oylamayla birlikte siyasal

2) Jae - On Kim ve B.C. Koh, "Electoral Behaviour and Social Development in South Korea : An Aggregate Data Analysis of Presidential Election", *Journal of Politics*, Cilt 34, (Ağustos 1972), ss. 825 - 859.

3) Kim ve Koh derneşik verilerin yorumuna değin sorunların iyice farkındadırlar ve dikkatleri uyarılmış oylama sorusuna yaklaşım biçimlerinde yansıtmaktadır. Kesin bir sonuç çıkartmaktansa, Kore'nin kırsal kesiminde görülen uyarılmış oylama hakkında ihtiyatlı bir hipotez ileri sürmüşlerdir. Bkz. : Kim ve Koh, a.e.

katılma, siyasal sistemin siyasal çıktısına dönüştürdüğü bir girdi fonksiyonu olarak kabul edilmektedir. Bu açıdan, oylamaya katılma yurttaşların istek belirtme davranışlarının önemli bir kısmını oluşturur ve bunun sonucunda, siyasal liderlerin, görevlerinde kalabilmeleri için, bu istekleri etkin bir şekilde cevaplayabilmelerini sağlayan becerilere sahip olmalarını gerekli kılar. Bu nedenle seçimler ve oylama, demokrasi kuramları açısından çok önemli görülmektedir⁴. Tanım olarak, uyarılmış seçmenler siyasal bilinci olanların antitezi sayılmaktadır. Seçme hakkı, ne isteklerinin yerine gelmesi için bir araç sayılır, ne de bu hakkı siyasal tercihlerini belirtmek için kullanırlar. Böylece, uyarılmış oylama olgusu yaygınlaştığında, siyasal liderlerin halkın sesine dikkat etme eğilimi azalır. Zaten, bu durumda liderlerin kulak verecekleri az şey vardır. Uyarılmış oylama, seçimlerde kuşkusuz daha yüksek oranda siyasal katılmaya yol açar fakat, demokratik siyasetin anahtar unsuru olan sorumlu ve kamu isteklerine cevap vermeye hazır bir hükümetin oluşmasına katkıda bulunmaz, (uyarılmış oylama, gelişmekte olan ülkelerde bugün neden alışılmamış derecede yüksek bir katılma olduğunu da gösterir). Tersine, çok az veya yok denecek kadar az direniş gören otokratik bir diktatörlüğün faaliyet gösterdiği siyasal bir ortamın yaratılmasına yardımcı olur. Öyleyse, Kore toplumunda uyarılmış oylama olgusu ne derece yaygındır? Eğer varsa, uyarılmış oylamayı hangi sosyal nitelikler belirler? Uyarılmış seçmenler en çok hangi sosyal tabakalarda yoğunlaşmıştır? Ve uyarılmış oylama toplumda yaygınsa, bunu hangi siyasal uzantılar izler? Bu sorular ve diğerleri bu bölümdeki araştırmanın ana sorunudur.

Bu bölümde kullanacağımız temel veriler Iowa Üniversitesinin Karşılaştırmalı Parlamenter Araştırmalar Merkezince yönetilen ülke çapında büyük bir sörvey çalışmasından elde edilmiştir⁵. Çalışmanın

- 4) Seçimlere birçok önemli işlev atfedilmesine rağmen, siyasal sistemde seçimlerin gerçek işlevleri hakkında hâlâ ampirik delil yoktur. Bkz.: Richard Rose ve H. Mossawic, "Voting and Elections: A Functional Analysis", *Political Studies*, Cilt 15, (Haziran 1967), ss. 173 - 201; Gerald Pomper, *Elections in America* (New York: Dodd, Mead Co., 1970), ss. 1 - 40; ve Chong Lim Kim, "The Nature of Elite Support for Election", *American Politics Quarterly*, Cilt 2, No. 2, (Nisan 1974), ss. 205 - 219.
- 5) Kore'deki mülâkatlar aşağıda adları yazılı Üniversitelerin sos-

Kore'ye ait olan kısmı, çeşitli siyasal tabakalardan seçilmiş derneklerle yapılan mülâkatları içermektedir. Denekler arasında Millet Meclisi Üyeleri, seçmenleri, yüksek seviyeli devlet memurları ve yerel seçkinler de bulunmaktadır. Bu bölümde, öncelikle yetişkin 2.276 seçmen vatandaşla yapılan mülâkatlar kullanılmaktadır. Denekler çok safhalı zümrelere göre örnekleme tekniğine göre seçilmişlerdir. 73 seçim bölgesi arasından, aşağıda sıralanan kıstaslara göre, 12 bölge seçilmiştir: 1) Şehirleşme düzeyi, 2) sanayileşme derecesi, 3) seçim rekabeti düzeyi. 4) bölgesel dağılım, ve 5) ana ulaşım ve haberleşme merkezlerine coğrafi yakınlık⁶. Her 12 bölge yerleşme örüntülerine göre seçim bölgelerine ayrılmıştır. Ayrıca, yerel seçim bürolarının hazırladığı seçmen kayıt tutanaklarından tesadüfi bir isim listesi hazırlanmıştır. Yaklaşık olarak her bölgede 200 seçmenle mülâkat yapılmıştır. Mülâkat sırasında her vatan-dışa siyasetle ne ölçüde ilgilendiği, ilgisinin biçimi ve diğer siyasal yönelimleri sorulmuştur.

I. KATILMA TARZLARI

Oylama birçok özel siyasal faaliyet biçimlerinden yalnız birini temsil eder. Vatandaşlar siyasete çeşitli yollarla katılırlar. Bazı vatandaşlar, çoğunlukla kendi çevrelerinin siyasal görüşlerine liderlik etmek için sürekli siyasal tartışmalara girerler. Diğerleri, siyasal örgütlere katılıp faal bir şekilde siyasal görüşlerini ileri sürerler. Belirli aralıklarla ortaya çıkan seçim kampanyaları, katılmaları için vatandaşlara tanınan bir fırsattır. Hiçbir zaman çoğunluğu oluşturmazlar da, bazı faal vatandaşlar, kampanya süresinde bir aday için çalışmalarda bulunurlar. Bütün bu faaliyetlerin yanı sıra, vatandaşlar önemli politikacılar veya devlet memurları aracılığıyla kendi siyasal

yoloji ve siyasal bilimler yüksek lisans öğrencileri tarafından yürütülmüştür : Seoul National University, Ehwa Women's University, Kyungbuk University ve Chonnam University. Alan çalışması 1973'te başlayıp 1974'ün ortasında bitmiştir. Kore'deki alan çalışması, adı geçen Merkezin Kenya, Türkiye, İsviçre, Belçika ve İtalya'da yürüttüğü "yasama kurumunun rolü" konulu çalışmanın bir parçasıdır.

- 6) 12 seçim bölgesi Tablo 3'de sıralanmıştır. Bu bölgeler tüm bölgelerin değişik sosyo - ekonomik özelliklerini temsil edecek şekilde dikkatle seçilmiştir.

amaçlarını gerçekleştirmek yoluna gidebilirler. Kendi çıkarlarıyla ilgili sorunlarını devlet memurlarına iletebilir ve hatta kendi yararlarına çözümler elde etmek için doğrudan doğruya baskı uygulayabilirler. Genel kural olarak, siyasal faaliyet biçimi ne kadar fazla gayret gerektiriyorsa, vatandaşların katılma oram da o derece de düşük olur. Diğer bazı faaliyet biçimlerinin tersine, oylama görelisi olarak daha kolay ve daha az gayret gerektiren bir siyasal katılma yolu olarak gözükmektedir. Vatandaşların devlet memurlarını etkilemeye yeltenmeleri gibi diğer bazı faaliyetler fazla gayret, siyasal tecrübe ve bilgi gerektirmektedir. Dolayısıyla, katılma oranı bir siyasal faaliyet biçiminden bir diğerine önemli farklılıklar gösterebilir.

Koreliler nasıl bir katılma gösterirler ve katılmalarının derecesi nedir? Uyarılmış oylama verilerine değinmeden önce, siyasal katılmanın önemli boyutlarına dikkati çekmek yararlı gözükmektedir. Sörvey verileri, herbiri kişinin belirli bir siyasal faaliyete katılmasını ölçmeği amaçlayan onüç soruyu kapsamaktadır. Sörveyin kapsadığı faaliyetler dizisi, özellikle kanunun izin verdiği cinsten faaliyetlerdir. İtiraf etmek gerekir ki, soru cedvelimiz siyasal katılmanın önemli bir kısmını oluşturan, rejime karşı çıkan, yasa dışı faaliyetleri dışarıda bırakmaktadır. Fakat ilgi alanımız "normal" katılma olduğu sürece, söz konusu onüç soru inceleme için yeterli bir temel sağlamaktadır. Siyasal katılmanın genel örüntülerini tanımlamak amacıyla, 13 katılma değişkenini içeren bir faktör analizi hazırlamış bulunuyoruz. Sonuçlar siyasal katılmanın birkaç belirgin boyutunu açığa çıkarmaktadır. Tablo 1'den bazı değişkenlerin, aynı boyutun ampirik görüntüsünü oluşturdukları, aynı katılma olgusunu yansıttıkları anlaşılmaktadır. Herbiri siyasal katılmanın ayrı bir boyutunu temsil eden beş faktör elde edilmiştir. Birinci faktör bir yurttaşın oy kullanıp kullanmadığına ilişkin üç değişkeni kapsamaktadır. Bu faktör *oylamaya katılma* boyutu olarak yorumlanabilir. İkinci faktör, biri millî sorunları, diğeri çevresel sorunları tartışma sıklığını belir-

- 7) Siyasal katılmanın türleri hakkında ayrıntılı bir inceleme başka bir yerde yazılmıştır. Bkz. : Seeong - Tong Pai, Young W. Kihl ve Chong Lim Kim'in "Hankukin eu Jungenchamye Hyung-tacwa Kutuchksung", adlı Haziran 9 - 12, 1975'te Seoul, Kore'de Kuzey Amerika'daki Koreli Siyaset Bilimcileri Derneği ve Kore Siyasal Bilimler Derneği Birinci Ortak Konferansına sunulan tebliğ.

TABLO 1
Siyasal Katılmanın Boyutları (Yüzdeler)

Boyutlar	Faktör Ağırlıkları	Değişkenler	(N = 2.276)	%
Oylama :	.651	1973 Millî seçimlerinde oy kullanmış	84	87 %
	.292	1971 Millî seçimlerinde oy kullanmış	88	
	.341	Millî Birlik Konferansında oy kullanmış	90	
Siyasal Tartışma :	.679	Sık sık millî sorunları tartışmış	42	44.5 %
	.440	Sık sık içinde yaşadığı çevrenin sorunlarını tartışmış	47	
Kampanya Faaliyeti :	.656	Bir aday için faal kampanya yapmış	11	33 %
	.427	Bir adaya oy vermek için başkalarını ikna etmeye çalışmış	35	
	.301	Seçim kampanyası sırasında toplantı ve mitinglere düzenli olarak katılmış	53	
Örgütsel Faaliyet :	.839	Faal olarak siyasal örgütlere katılmış	4	11.5 %
	.826	Faal olarak sosyal örgütlere katılmış	19	
Memurlarla İlişki :	.631	Memurlarla yerel sorunlar için görüşmüş	12	7 %
	.291	Memurlarla millî sorunları görüşmüş	5	
		Milletvekilleri ile millî sorunları tartışmış	4	

ten iki katılma değişkeniyle yakından bağlantılıdır. (.679 ve .440). Bu faaliyetlerin ikisi de siyasal tartışma ile açıkça ilişkili olduğundan bu faktör *siyasal tartışma* boyutu olarak adlandırılabilir. Üçüncü faktör kampanya faaliyetlerinin belirli özelliklerine ilişkin, üç değişkeni içermektedir. Bu soruları şöyle sıralayabiliriz: kişi bir aday için çalışmış mı, başka seçmenleri belirli bir adaya oy vermeleri için ikna etmiş mi ve kampanya miting ve toplantılarına düzenli olarak katılmış mı? Bu nedenle, bu faktörün *kampanya faaliyeti* boyutunu temsil ettiği açıkça gözükmektedir. Örgütsel katılmaya ilişkin değişkenler dördüncü faktörü oluşturmaktadırlar. Bu değişkenler kişinin sosyal ve siyasal örgütlere faal bir şekilde katılıp katılmadığını araştırdığından, bu faktöre *örgütsel faaliyet* boyutu diyebiliriz. Son olarak da, beşinci faktör, yurttaşların devlet memurlarıyla olan ilişkileriyle ilgilidir. Bu faktörde, yurttaşların bir memurla görüşüp yerel, bölgesel veya milli sorunlara çözüm arayıp aramadığını gösteren üç değişken bulunmaktadır. Bu faaliyetlerin çoğu, aslında kişi veya sosyal grup adına hükümet kararlarını etkilemek amacıyla taşıyan faaliyetler olarak düşünülebilir. Bu faktörü de *memurlarla ilişki* boyutu olarak yorumlayabiliriz.

Bu faktör analizinin sonuçları Kore'de katılmanın beş belirgin siyasal faaliyet biçiminden oluştuğunu göstermektedir. Başka bir deyişle, yasa dışı ve rejim aleyhtarı türden eylemlerin dışında, yurttaşlar, normal olarak aşağıda sıralanan faaliyetlere katılmaktadırlar: 1) oylamaya katılma) 2) siyasal tartışma 3) kampanya faaliyeti 4) örgütsel faaliyet 5) kamu kararlarını etkilemek için memurlarla ilişki. Bu beş siyasal katılma biçimi, oldukça ilginç bir şekilde, diğer bazı ülkelerde göze çarpan katılma örüntülerine, tekabül etmektedir. Japonya, Hindistan, Nijerya, Avusturya ve Birleşik Devletler'de yürütülen siyasal katılma çalışmaları, oylama, kampanya faaliyeti, topluluksal faaliyet ve kişisel ilişkiler olarak belirlenmiş dört ayrı boyutu kapsayan karşılaştırılmaya elverişli bir katılma yapısının varlığını inandırıcı bir şekilde gözönüne sermektedir. Her ne kadar, sörveyde kullanılan değişkenler farklı olduğundan, Kore'de söz ko-

8) Sidney Verba, Norman H. Nie ve Jae - On Kim, "The Modes of Democratic Participation: A Cross National Comparison", *The Sage Professional Papers in Comparative Politics*, 01 - 103, (1971), ss. 36 - 44.

nusu olan beş siyasal katılma biçimi diğer ülkelerdekine tamamen paralel değilse de, aradaki benzerlik yine de çarpıcıdır. Bu yüzden Kore'deki katılmanın yapısı diğer ülkelerdekine oldukça benzemektedir.

Beklenildiği gibi, yurttaşlar değişik siyasal faaliyet biçimlerine değişik yoğunluk oranlarında revaç göstermektedirler. Hemen herkes millî seçimlerde oy kullanmıştır. 1973'te % 84, 1971'de % 88 katılma olmuştur. 1972'deki ilk Millî Birlik Konferansı Seçimine, oy kullanabilecek durumda olanların yüzde 90'ı katılmıştır. Ortalama olarak Koreli seçmenlerin yüzde 87'si oylamaya katılmıştır ki, eski ve yerleşmiş batı demokrasilerindeki düşük oranda oylamaya katılma dikkate alındığında, Kore'deki bu durum, merak uyandıran bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Diğer bir katılma tarzı olan siyasal tartışmayı ele aldığımızda veriler önemli derecede düşük oranda katılma göstermektedir. Daha kesin olarak, deneklerin sadece yüzde 44,5'u sık sık siyasal tartışmalara girmektedir. Kampanya faaliyetiyle daha da az sayıda kişi ilgilenmektedir: ancak her üç yurttaştan biri (% 33) bir veya daha fazla şekilde kampanya faaliyetine katılmıştır. Diğer yandan, seçimlerde bir aday için faal bir şekilde çalışanların oranı sadece yüzde 11'dir. Yani, yurttaşlar, kampanya faaliyetlerine, oylamaya veya siyasal tartışmaya katıldıklarından daha düşük bir oranda katılmışlardır. Örgütsel faaliyetler yetişkin yurttaşların sadece yüzde 11,5'unu kapsamaktadır. Siyasal partiler dahil, siyasal örgütlere katılma oranı daha da düşüktür. Yetişkin nüfusun ancak yüzde dördü bu tip faaliyete katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu oranın, iktidarda bulunan Demokratik Cumhuriyetçi Partiye üye olanların oranından daha da küçük olması ilginçtir.

Tüm ulusu veya kendi yöre ve bölgelerini ilgilendiren sorunları tartışmak için çok az sayıda yurttaş bir memur veya temsilciyle ilişkiye girmiştir. Herne kadar yurttaşlar diğer sorunlara oranla (% 4 ve % 5) kendi yerel sorunlarını daha fazla tartışmak eğilimi gösteriyorlarsa da (% 12), yetişkin nüfusun ancak ortalama % 7'den daha az bir kısmı bu tarz faaliyette bulunmaktadır.

Kore'deki katılmanın yapısal olarak hiyerarşik bir izlenim verdiği açıktır. Beş faaliyet biçiminden hemen hemen her yurttaşın

katıldığı oylama bunların en kolayıdır⁹. Kolaylık bakımından oylamaya katılmanın ardından siyasal tartışma gelmektedir ve yetişkin nüfusun yarısından daha az bir kısmı bu tür faaliyette bulunmaktadır. Kampanya, örgütsel faaliyet ve memurlarla ilişki kurma, daha yüksek derecede gayret, siyasal bilgi ve tecrübe gerektirdiğinden, yalnız çok az sayıda yurttaş bu tip faaliyetlere katılmaktadır. Siyasal faaliyet tarzının gerektirdiği ilgi arttıkça, katılma oranı da azalmaktadır. Kore'deki katılmanın hiyerarşik yapısı da bu genel görünüyü yansıtmaktadır.

Değindiğimiz bütün faaliyet biçimleri arasında oylamaya katılma, birçok bakımdan ön plânda yer almaktadır. Koreli vatandaşların söz konusu faaliyete, diğer faaliyet biçimlerinden daha yüksek bir oranda katılmasının yanı sıra, oylamaya katılmayı belirleyen değişkenler diğer siyasal faaliyet biçimlerini belirleyenlerden açıkça farklıdır. Siyasal tartışma, kampanya faaliyeti ve memurlarla ilişki gibi siyasal faaliyetler bireyin siyasal bilgi, siyasal ilgi ve siyasal etkinlik duygusuyla kuvvetli ilişkiler gösterirken (korelasyon katsayısı .14 ile .43 arasında değişmektedir), oylamaya katılma kayda değer hiç bir ilişki göstermemekte, hatta bazı durumlarda olumsuz bir ilişki göstermektedir¹⁰. Bu nedenle, Koreli yurttaşların oylamaya katılmalarında, siyasal bilgi sahibi ve siyasal olaylarla çok ilgili olup olmamalarının, siyasal etkinlik duygusuna sahip olup olmamalarının, hiçbir rolü yoktur. Böylece tüm siyasal faaliyet biçimleri arasında oylamaya katılmanın kendine özgü bir yeri olduğu anlaşılmaktadır.

Kore'de oylamaya katılmanın siyasal bilincin çeşitli ölçüleriyle hiçbir önemli ilişkisi olmaması, çok sayıda uyarılmış seçmenin varlığı düşüncesini kuvvetle desteklemektedir. Yoksa, hem siyasal bilgi ve tecrübeden hem de bilinçten yoksun olan bu çok sayıda yurttaş

9) Bkz. : Pai, Kihl ve Kim, a.g.e., ss. 6 - 8.

10) Seçime katılmayla siyasal bilinç göstergeleri arasındaki, Pearson korelasyon katsayıları şöyledir :

	Oylama	Siyasal tartışma
Siyasal bilgi düzeyi	— .03	.43
Siyasal ilgi düzeyi	— .06	.24
Siyasal etkinlik düzeyi	— .02	.26
Bireysel modernlik puanı	— .04	.34

neden her seçimde ısrarla oy vermeye devam etsin? Bu soruya kısmî bir cevap olarak, uyarılmış seçmen tezini öne sürebiliriz. Koreli yurttaşlar fazla siyasal bilgi sahibi ve siyasetle yakından ilgili olmamakla beraber, düzenli olarak sandık başına gitmektedirler. Bu görevi ailelerinin, köy ve klan başkanlarının veya bölgelerindeki polis amirlerinin isteklerine uygun olarak yerine getiriyor olabilirler. Yoksa, bazen de kuvvetli yaptırımların korkusuyla desteklenen bu tip uyarılmalar olmaksızın, oylamaya hiç katılmazlardı. Eğer kanıtlanırsa, uyarılmış oylama tezi, Kore gibi gelişmekte olan toplumlarda oylamaya katılmam maliyetini daha iyi anlamamıza yardımcı olacaktır.

II. UYARILMIŞ SEÇMENLERİN BELİRLENMESİ

Uyarılmış oylama seçimlere *apolitik* katılma olarak tanımlanmıştır. Uyarılmış bir seçmen, ailesinin, köy büyüklerinin, klan başının veya yerel polis amirinin baskısına boyun eğerek oy vermektedir. Oyunu kullanması, ne bir adayı bilinçle seçtiğini yansıtmakta, ne belirli bir davaya bağlılığından kaynaklanmaktadır. Adayların görelî liyakatları ve isimlerini belleklerinde tutacak kadar ilgilenmediklerinden, tipik uyarılmış seçmenler, destekledikleri adayların adlarını bile hatırlamayabilirler. Bu seçmenler, salt bir adayı seçmeleri için yönlendirildiklerinden, sorumluluklarını yerine getirince bütün olayı akıllarından çıkarırlar. Uyarılmış seçmenler, kendilerini siyasette önemli rol oynayan kişiler olarak görmezler. Ne hükümetin işlemlerinde bir söz hakkına sahip olduklarını sanırlar, ne de düşündüklerinin hükümet liderlerince önemsendiğine inanırlar. Uyarılmış seçmenler için siyaset anlaşılması çok güç, çok karışık ve onlara çok uzak bir olgudur.

İşlemsel olarak uyarılmış seçmeni tanımlamak için aşağıdaki üç kıstası kullanabiliriz:

- (1) Oylama kararı tamamen ailenin bir başka üyesi, köy muhtarı veya bir devlet memuru gibi diğer bir kimsenin fikrine (veya baskısına) dayanmaktadır.
- (2) kendi seçim bölgesinin temsilcisinden hiç birinin adını bilmez,

- (3) Siyasetteki rolü açısından kendini tamamen etkisiz hisseder.

Bu üç kıstas, oyunu kullanmak koşuluna bağlı olarak, açıktır, vo başka açıklama gerektirmemektedir. Ancak, birinci kıstas, uyarılmış oylama için yetersiz bir göstergedir. Yurttaş başkasının fikri olsun veya olmasın, kendiliğinden oy vermeye karar vermiş olabilir. Bu durumda, bir memur veya diğer topluluğun liderlerinden kaynaklanan dış baskı sadece yurttaşın oy kullanma niyetini pekiştirir. O zaman böyle bir yurttaşın davranışı uyarılmış oylama olarak yorumlanamaz. Bu nedenle iki ayrı kıstas eklemiş bulunuyoruz. Bu üç kıstasa da *aynı anda* uyan seçmenlerin korktukları veya saygı duydukları biri tarafından kuvvetle zorlanmadıkça oylarını kullanmaları olası değildir. Görüldüğü gibi, uyarılmış oylamayı tanımlayış biçimimiz oldukça katıdır, çünkü tüm üç kıstasa aynı anda uymayan durumlar tanım dışı kalmaktadır. Sonuçta, ölçümüz Kore'deki uyarılmış oylamanın derecesini yeterince yansıtmayabilir.

TABLO 2
Uyarılmış Oylamanın Tanımlayıcı Nitelikleri (Yüzde)

Özellikler	%	(N)
1973 Milli Seçimlerinde oyunu kullanmış :		
Evet	84.0	1912
Hayır	16.0	364
Oyunu kullanırken fikir danışmış :		
Evet	56.6	1083
Hayır	43.4	829
Bölgesinin iki temsilcisinin ya da birinin adını söyleyebiliyor :		
Evet	69.6	1591
Hayır	30.1	685
Siyasal etkinlik duygusu ¹ :		
Yüksek veya orta	63.8	1453
Yo k	36.2	823
Uyarılmış oylama :		
Uyarılmış seçmenler	8.6	164
Uyarılmamış seçmenler	91.4	1748

- 1) Denekleri bölmek için etkinlik duygusuyla ilgili üç değişken kullanılmıştır. Bu uygulamanın daha ayrıntılı tanımı için, bakınız : dipnot 12.

Tablo 2 de uyarılmış oylamanın tanımlayıcı özelliklerine ilişkin veriler dizilmiştir. Mülâkata tâbi tutulan 2,276 yetişkin yurttaşdan % 84'ü, 1973 seçimlerinde oylarını kullandıklarını belirtmişlerdir. Seçimlere katılanlar arasından yaklaşık olarak yüzde % 57'si oy vermek için başkasının fikrine danıştıklarını bildirmişlerdir. Yüzde otuz kendi bölgelerinden Millet Meclisine seçilen iki temsilciden hiçbirinin adını söyleyememiştir. Yushin Anayasasına (veya Yeniden Canlandırma Reformları) göre eski seçim uygulaması dar seçim bölgesi yerine yeni bir seçim sistemi ve geniş seçim bölgesi getirilmiştir. Şimdi her bölge Meclise iki milletvekili göndermektedir. Seçime katılanlarına rağmen deneklerin üçte biri kendi bölgelerini temsil eden iki parlamentlerden hiçbirinin adını bilmemektedir. Siyasal etkinlik anlayışını ölçmek için SRC'nin geliştirdiği üç standart değişken biraz değiştirilerek kullanılmıştır¹¹. Siyasette hiçbir iddialı rol kavramına sahip olmayan yurttaşları diğerlerinden ayırdetmek için denekler iki gruba bölünmüştür: bir grupta bu kavrama sahip olanlar, diğer grupta bu kavramdan tamamen yoksun olanlar toplanmıştır¹². Tablo 2'de gösterildiği gibi yurttaşların yüzde otuzaltısı kendi siyasal rollerine hiçbir önem atfetmeyip siyasal etkinlik duygusundan yoksun olduklarını göstermişlerdir.

1973 seçimlerinde oy kullanan yurttaşların yüzde dokuzu uyarılmış oylamada bulunmuş sayılabilir. Bu seçmenler uyarılmış oylama için şart koyduğumuz üç kıstasın tümüne aynı anda uymaktadırlar. Bazı bilim adamlarının önceden derneşik seçim istatistiklerinden tahmin ettikleri gibi, Koreli yurttaşların önemli bir kısmının uyarılmış oylamada bulunduğu doğrudur¹³. Siyasetten anlamamalarına

-
- 11) Üç etkinlik değişkeni şöyledir: a) Benim gibi insanların hükümetin yaptığı şeylerde söz hakkı yoktur, b) Devlet memurları benim gibi insanların ne düşündüğüne pek aldırmazlar, ve c) Bazen siyaset ve hükümet etme o kadar karışık görünmektedir ki, benim gibi insanlar ne olup bittiğini gerçekten anlamıyorlar.
 - 12) Üç etkinlik sorusuna 823 kişi etkinlik duygusuna sahip olmadıklarını gösteren cevaplar vermişlerdir. Yalnız bu cevaplayıcıların siyasette girişken rol kavramından yoksun oldukları düşünülmektedir.
 - 13) Bkz.: Kim ve Koh, "Electoral Behavior and Social Development", a.g.e.

ve seçimlerin önemini kavrayamamalarına rağmen, bu seçmenler ya sözü geçen yerel kişilere ve devlet memurlarına duydukları saygı ya da kuşku dolayısıyla oy vermeye gitmişlerdir.

III. SOSYAL KONUM VE UYARILMIŞ OYLAMA

Hangi tip yurttaşlar uyarılmış oylamaya itilmiş olabilirler? Uyarılmış oylamaya hangi sosyal tabakalarda rastlamaktayız? Uyarılmış oylama değişik coğrafi yöreleri farklı ölçülerde mi etkilemiştir?

(1) Uyarılmış Oylamanın Coğrafi Dağılımı :

Birçok gelişmekte olan Asya ve Afrika ülkesinin ortak özelliği olan merkez-kenar sorunları, Güney Kore siyasal hayatında önem taşımamaktadır. Kore, hem görelî olarak ufak bir ülkedir hem de uzun bir türdeş kültür geçmişine sahiptir. Sonuç olarak, Kore kültürünü farklılıktan çok türdeşlik belirler. Fakat, bu yöreler arasında hiç kültürel fark olmadığı anlamını taşımaz. Halâ birçok ince fakat önemli yöresel farklar bulunmaktadır. Doğuda dağlık bir yöre olan Kongwon vilâyeti ülkenin en az modernleşmiş kesimidir¹⁵. Güneybatıda zengin, pirinç üreten bir ovaya yayılmış olan Güney ve Kuzey Cholla vilayetlerinin, görelî olarak daha yüksek bir modernleşme düzeyine ulaşmış oldukları söylenebilir. Güneydeki iki Kyungsang vilâyeti de modernleşme düzeyi açısından hiç de Güney ve Kuzey

- 14) Bkz. : Gregory Henderson, *Korea : The Politics of the Vortex*, (Cambridge : Harvard University Press, 1968), ss. 13 - 35.
- 15) Kore'de siyasal kültürün yöresel farklılıkları şimdiye dek geniş çapta incelenmemiştir. Alan çalışmamızın ilk sonuçları yetişkin nüfusun siyasal inanç ve tutumlarında önemli yöresel farklılıklar olduğunu belirtmektedir. Bu farklılıkların bazıları şu yazılarda tartışılmıştır : Chong Lim Kim ve Seong - Tong Pai, "Urban Migration, Acquisition of Modernity an Political Change", (SSRC - ACLS ve Seoul Millî Üniversitesinin Nüfus ve Gelişme Çalışmaları Merkezinin beraber destekledikleri Kore'de Nüfus ve Gelişme Konferansında sundukları tebliğ, Seoul, Kore, Ocak 7 - 8, 1975), ve Young W. Kihl, Chong Lim Kim, ve Seong - Tong Pai, "Sahoepulsinpungjo wa Junghimoonhwa, "The Shin - Dong - A, No. 134 (Ekim 1975, ss. 86 - 99).

Cholla kesiminden aşağı kalmaz. Kyungsang, vilâyetleri aralarında Başkan Park'ın da bulunduğu başlıca siyasal liderlerin geldiği bir yöredir. Ayrıca, Park rejiminin hükümet kaynaklarının önemli bir kısmını, bir dizi önemli sanayileşme programını gerçekleştirmek için, yıllardır bu yöreye aktardığı iddia edilmektedir. Bu tip sanayileşmenin ürünlerinden herkes doğrudan doğruya ve eşit oranda faydalanmamakla beraber, bütün yörenin hükümetin yoğun modernleştirme çabalarından kazançlı çıktığı da yadsınmaz. Ülkenin ortasındaki Kyınggi vilâyeti ile güney ve kuzey Choongchung vilâyetleri coğrafi olarak ülkenin başkentine en yakın olmalarına karşın, güney ve güneybatı bölgelerinin ikisinin de gerisinde kalmış gözük-mektedirler. Modernleşme düzeyindeki farklılıkların çeşitli yörelerin siyasal kültürünü etkileyeceği, bunun da en azından yetişkin nüfus arasında uyarılmış oylamayı doğuracağı olasıdır.

TABLO 3

**Uyarılmış Oylama ve Bölgeler
(Yüzde)**

	Uyarılmış Seçmenler	Diğer Seçmenler	Toplam (N=1911)
Kentler			
Seoul (özel kent)	3.6	96.4	(137)
Pusan (özel kent)	4.7	95.3	(169)
Kwangju	2.3	97.7	(172)
Bölgeler :			
Kyunggi - do	17.7	82.3	(186)
Kyungsang - do	11.8	88.2	(478)
Cholla - do	2.6	97.4	(303)
Choongchung - do	8.3	91.7	(323)
Kangwon - do	18.2	81.8	(143)

Not : Yörelerin içerdiği seçim bölgeleri şunlardır :

Kyunggi - do : Pyungtaek, Yongin, Ahnsung
 Kyungsang - do : Ahndog-si, Ahndog, Euisung, Dalsung, Koryung,
 Kyungsan, Chinju-si, Jinyang, Sachun, Samchungpo-si
 Cholla-do : Mokpa-si, Muahn, Sinan, Imsil, Namwon, Soonchang
 Choongchung-do : Choongju-si, Joongwon, Danyang, Jecheon,
 Kongju-sin, Nonsan
 Kangwon-do : Hangnung-si, Samchuck, Myungju

Uyarılmış oylama oram bölgeden bölgeye önemli farklılık göstermektedir. Tablo 3'teki veriler belli bir bölgede uyarılmış oylama oranının diğer bir bölgedekinin beş veya altı katı olduğunu göstermektedir. Bölgeleri karşılaştırmak için, sörveye dahil, üç büyük kent önce dikkate alınmamıştır. Bu kentler, Seoul, Pusan ve Kwangju, modernleşme düzeyi açısından içinde buldukları bölgelerden çok birbirlerine yakındırlar. Ayrıca, herbiri iki milyonu geçen nüfusuyla, Seoul ve Pusan'da idari olarak vilâyet hükümetlerinden bile daha yüksek olan, özel kent statüsü verilmiştir. Kwangju kenti henüz imrenilen özel kent statüsünü kazanmamış olmakla beraber, tüm kent özellikleriyle güney-batı bölgesinin en büyük nüfus merkezidir. (800.000) Bu nedenle, bu üç kentin uyarılmış oylama oranını diğer bölgelerinkinden ayrı olarak hesaplamak uygun görülmüştür.

Verilerden ortaya çıkan bir gözlem de, uyarılmış oylamaya diğer yerlere oranla büyük kentlerde önemli ölçüde daha az rastlanıldığıdır. Seoul, Pusan ve Kwangju'da uyarılmış oylama yüzde ikiyle yüzde beş arasında değişmekte seçmenlerin ortalama yüzde dördünden daha az bir kısmını içermektedir. Bu rakamları vilâyetlerdeki uyarılmış oylama oranlarıyla karşılaştırdığımızda çarpıcı farklılıklar gözlenmektedir. Sadece Cholla bölgesinin dışında, tüm altı eyaletin uyarılmış oylama oranı üç kentinkinden önemli ölçüde daha yüksektir (8 % ile 18 % arasında). O zaman sonuç açıklık kazanmaktadır : vilâyetlere dağılmış küçük şehir, kasaba ve köylerde uyarılmış oylama eğilimi çoğu metropolitan merkezlerde olduğundan daha yaygındır.

Aynı zamanda bölgesel farklılıklar da gözlenmektedir. Cholla vilâyetlerindeki seçmenler uyarılmış oylamaya en az yatkın olanlardır. Burada uyarılmış seçmenlerin oranı ancak yüzde üçtür. Diğerleri uyarılmış oylama oranına göre şöyle sıralanmaktadırlar: Choongchung (8 %), Kyungsan (12 %) ve Kyunggi (18 %) En yüksek uyarılmış oylama oranına Kangwon yöresinde rastlanmaktadır. (18.2 %) bu farklılıklar aşağı yukarı her bölgenin ulaştığı modernleşme düzeyini izlemekte, bölgede modernleşme arttıkça, uyarılmış oylama oranı düşmektedir.

En düşük uyarılmış oylama oranı gösteren ve hata en çok şehirleşme alanlara yakın gözüken Cholla vilâyetlerinin olağanüstü durumu üzerinde durulmağa değer. Bu güneybatı bölgesindeki düşük

uyarılmış oylama oranıyla, bu kesimin siyasal tarihini tanımlayan iki faktör arasında ilişki kurulabilir. İlkın, Cholla bölgesi Kore'nin en fazla siyasallaşmış kesimlerinden biridir. Bu bölgede siyasal gösteri, isyan, protesto hareketleri ve diğer siyasal faaliyetlere, Kyungsang vilâyetleri dışında, diğer yerlere oranla daha çok rastlanmaktadır. Bütün bu olayların, siyasal bilinçlenmenin genel düzeyini yükselterek, Cholla nüfusunun siyasallaştırmada etkisi olmuştur. Aşlında, Sörvey verilerimiz bu savı destekleyen kanıtları içermektedir. Diğer vilâyetlerdeki seçmenlerle karşılaştırıldığında, Cholla'daki seçmenler siyasal bilgi ve ilginin çeşitli göstergelerinde göze çarpan bir şekilde yüksek sıraları işgal etmişlerdir¹⁶. Sonuç olarak, uyarılmış oylamada bulunmaları o kadar olası değildir.

İkinci olarak, tüm geçmiş seçimlerde iktidar partileri Cholla yöresinden fazla oy alamamışlardır. Bu bölgenin, kaynakların ve başlıca devlet memuriyetlerinin dağılımı açısından Park rejimince ihmal edilmiş olmasının yanısıra, Cholla vilâyetleri şimdiki Park rejimine çok önceden beri muhalefet yanlısı düşünceleriyle tanınmıştır. İlerde ayrıntılı bir şekilde de değineceğimiz gibi, uyarılmış oylama, iktidar yanlısı seçmenlerle daha yakından ilişkili bir olgudur. Nüfusun görelı olarak daha yüksek düzeyde siyasal bilince erişmiş olmasıyla birlikte, kuvvetli muhalefet yanlısı düşünceler geleneği, Cholla yöresindeki düşük oranda uyarılmış oylamayı açıklayabilir.

- 16) Seoul, Pusan ve Kwangju gibi büyük kent merkezlerindeki seçmenlerin yanısıra, Cholla'daki seçmenler alan çalışması verilerinin de gösterdiği gibi siyasette daha bilgili ve faaldırlar.

Yörelere :	Bölgenin iki temsilcisinin de adını biliyor	Bir adaya oy vermesi için başkalarını ikna etmeye çalışmış	Bir kez veya daha fazla yerel sorunları tartışmış	Bir kez veya daha fazla ulusal sorunları tartışmış
Cholla	51 %	40 %	72 %	69 %
Kyungsang	37	32	59	54
Kyunggi	22	33	60	40
Choongchung	38	28	63	52
Kangwon	19	28	60	45

(2) Uyarılmış Oylamanın Sosyal Özellikleri :

Geleneksel olarak Kore'de kadınların sosyal statüsü önemsizdir. Konfüçyus'un katı ve hiyerarşik sosyal ilişkiler sistemi ilkelerinden kaynaklanarak, kadınların sosyal ve siyasal olaylarda ancak kısıtlı bir rol oynamasına izin verilmiştir. Yakın yıllarda modernleşme akımının kadınların sosyal statülerini düzeltmesine rağmen geçmişteki eşitsizliğin büyük bir kısmı, sosyal hayatlarının birçok veçhesinde halâ hüküm sürmektedir. Ortalama olarak, kadınlar erkeklere oranla daha az eğitim görmüşlerdir, siyasal bilgileri daha azdır ve kamu faaliyetlerine daha az katılırlar. Ayrıca kadınlar tutum ve inançlarında erkeklerden daha tutucudurlar¹⁷. Bütün bu farklılıklar kadınları uyarılmış oylamanın baskılarına açık tutabilir.

Uyarılmış oylamanın değişik yaş gruplarında nispeten bir dağılım göstermesi de olasıdır. Bireylerin gençken uyarılmış oylamaya eğilim göstermemeleri beklenebilir. Bu beklenti gençlerin yaşlı kuşaklardan genel olarak daha iyi eğitim görmüş olmaları ve siyasette daha iddialı roller üstlenmeye yönelik olmaları gibi basit gözlemlere dayanmaktadır. Bireyin oturduğu yerin niteliği de uyarılmış oylamaya ilgili bir başka özellik olabilir. Kırsal kesimlerdeki seçmenler kentlerdekilere göre daha yüksek oranda uyarılmış oylamada bulunmaktadır. Bireyin mesleki ve sınıfsal statüsüyle ilgili benzer ilişkilerin varlığı da önerilebilir. Bireyin sınıfsal ve mesleki itibarı arttıkça, uyarılmış oylama baskılarına kapılması daha az olasıdır.

17) Bkz. : Pai, Kih ve Kim, "Hankukin eü Jangchichamye Hyung-taewa Kutuckang, a.g.m., ss. 10 - 11. Cinsiyet ve bireysel modernlik puanı (OM - 12) arasındaki korelasyon katsayısı —.28 olup, erkek seçmenlerin inanç ve tutumlarında kadın seçmenlerden daha modern olduğunu göstermektedir.

TABLO 4
Sosyal Konum ve Uyarılmış Oylama (Yüzde)

Demografik ve sosyal özellikler	Uyarılmış Seçmenler	Diğer Seçmenler	Toplam (N)	χ^2
Cinsiyet :				
Erkek	3.5	96.5	(1025)	75.03*
Kadın	14.9	85.1	(850)	
Yaş :				
20 - 39	7.8	92.2	(412)	32.07*
30 - 39	5.3	94.7	(544)	
40 - 49	9.1	90.9	(428)	
50 - 59	11.6	88.4	(303)	
60 - 69	11.1	88.9	(162)	
70 ve üstü	23.9	76.1	(46)	
Yerleşme yeri :				
Kentler (up)	6.2	93.8	(691)	16.26*
Kasabalar	10.3	89.7	(234)	
İlçe merkezi (myon)	11.9	88.1	(597)	
Köyler	6.3	93.7	(319)	
Eğitim Durumu :				
Hiç okula gitmemiş	17.7	82.3	(480)	83.44*
1 - 6 yıl okula gitmiş	8.2	91.8	(636)	
7 - 9 yıl okula gitmiş	6.1	93.9	(261)	
10 - 12 yıl okula gitmiş	2.8	97.2	(325)	
13 yıl ve daha fazla okula gitmiş	0.9	99.1	(210)	
Görev :				
Yüksek memurlar, büyük iş sahipleri, serbest meslek sahipleri	0.0	100.0	(9)	39.67*
Orta düzey bürokratlar, orta işletme yöneticileri	3.1	96.9	(32)	
İdari personel, yüksek itibarlı beyaz yakalı işçiler	4.5	95.5	(440)	
Vasıflı işçiler, küçük dükkân sahipleri	5.4	94.6	(221)	

Yarı vasıflı işçiler	3.4	96.6	(58)	
İşçiler, çiftçiler	8.7	91.3	(358)	
Göçmen işçiler	8.9	91.1	(45)	
İşsizler	15.3	84.7	(144)	
Ev kadınları	14.0	86.0	(435)	
Sınıfsal statü :				
Üst sınıf	3.7	96.3	(136)	21.15*
Orta sınıf	6.1	93.6	(786)	
İşçi sınıfı	11.0	89.0	(730)	
Alt sınıf	13.6	86.4	(177)	

(*) Güven sınırı $p < .001$

Sörvey verilerinden elde edilen sonuç açıktır. Yukarda ileri sürülen altı hipotezin hepsi Tablo 4'de tanımlanmıştır.

Erkek-kadın farklılığı gerçekten çarpıcı olmaktan da ileridir. Kadınlarda uyarılmış oylama oranı erkeklerdekinden dört kat fazladır. Daha genç ve daha iyi eğitilmiş olanlar ve daha itibarlı iş görenlerle daha yüksek sınıf mensupları bu özelliklere sahip olmayanlara oranla daha az uyarılmış oylamada bulunmuşlardır. Bu nedenle, bugün Kore toplumunda uyarılmış oylamanın, belirli sosyal tabakalarda, özellikle toplumsal modernleşmenin tüm etkisinin nüfuz etmediği kesimlerde, çok yoğunlaştığı görülmektedir. Aynı nedenle, Kangwon eyaleti gibi bazı bölgeler sosyal ve iktisadî geri kalmışlık sebebiyle, hala uyarılmış oylama için uygun bir ortam oluşturuca niteliklerini korumaktadırlar.

IV. UYARILMIŞ OYLAMA VE MODERNLEŞME

Uyarılmış oylama geleneksel yönelimleri olan yurttaşlara özgü bir nitelik olarak gözükmektedir. Daha modernleşmiş olanlarla karşılaştırıldıklarında, bu yurttaşların siyasal bilgilerinin kısıtlı olduğu ve siyasal hayata az ilgi gösterdikleri görülmektedir. Ayrıca, siyasal yetkilere karşı tutumları oldukça itaatkârdır. Bu nitelikleri, onları uyarılmış oylamaya karşı özellikle açık tutmaktadır.

Daha önce uyarılmış oylamanın düşük eğitim, kırsal yerleşme, az itibarlı meslek ve benzerlerinin tanımladığı belirli sosyal tabaka-

larda yoğunlaştığını belirtmemize rağmen, bu nitelikler uyarılmış oylamayı doğrudan etkileyen otonom faktörler olmayabilirler. Gerçekte uyarılmış oylamayı doğuran, bundan böyle "bireysel modernlik düzeyi" diye adlandıracağımız, bireyin tutum ve inançlarının modernlik derecesi olabilir. Bu sosyal özelliklerin uyarılmış oylamayla güçlü olumlu korelasyon göstermesinin nedeni, tümünün aynı anda bireysel modernlik düzeyiyle bağlantılı olması olabilir. Eğer gerçekten uyarılmış oylama eğilimini etkileyen cinsiyet, yaş, kentsele - kırsal yerleşme ve eğitim gibi sosyal özellikler değil de, bireysel modernlik düzeyiyse, uyarılmış oylamayla sosyal özellikler arasında başından elde ettiğimiz korelasyonun, modernlik kontrol edildiğinde önemli ölçüde azalması gerekir. Açıklanacağı gibi, verilerin incelenmesi bunu kanıtlamaktadır.

Bireysel modernlik düzeyini ölçmek için, biraz değiştirilmiş şekliyle OM-12 ölçeğini kullandık¹⁸. Oniki maddeden oluşan ve ilk olarak Smith ve Inkeles'in geliştirdiği bu ölçek, aynı kişiler tarafından altı gelişen toplumun incelenmesinde başarıyla kullanılmıştır. Aslında bu ölçek bireylerin ne derecede modern toplum hayatına uygun değerler, inançlar ve davranış görüntülerine sahip olduklarını ölçmek için oluşturulmuştur. Ölçeğin her maddesi bireyin din, kitle haberleşmesi, sosyal değişme, eğitim, aile plânlaması, ussallık veya dar görüşlülüğe karşı olan tutumlarını ölçer¹⁹. Ölçeğin puanları 1 ile 13 arasındadır.

-
- 18) David H. Smith ve Alex Inkeles, "The OM Scale: A Comparative Socio-Psychological Measure of Individual Modernity; *Sociometry*, cilt 29 (Aralık 1966), ss. 353 - 377.
- 19) Oniki modernlik değişkenine ve bunlara verilen cevapların dağılımına şu makalede kapsamlı olarak değinilmiştir: Kim ve Pai, "Urban Migration, Acquisition of Modernity and Political Change", *a.g.m.*, ss. 9 - 12.

TABLO 5

**Uyarılmış Oylama, Sosyal Nitelikler ve Bireysel
Modernlik Arasındaki İlişkiler (Gamma)**

Nitelikler ¹	Modernlik düzeyi kontrol edilmemiş (N)	Modernlik düzeyi ² kontrol edilmiş
Cinsiyet	.63 (1895)	.14
Yaş	.30 (1875)	.18
Kentsel - kırsal yerleşme	.22 (1841)	.11
Eğitim	.61 (1912)	.35
Mesleki itibar sıralaması	.45 (1742)	.21
Sınıf statüsü	.48 (1829)	.08
Modernlik puanı	.70 (1912)	—

Not : 1) Gamma'larm dayandığı cetvelleri oluşturmak için değişkenler aşağıdaki şekilde kodlanmıştır : Cinsiyet, kadın = 1, erkek = 2. Yaş, 70 ve üstü = 1, 60 - 69 = 2, 50 - 59 = 3, 40 - 49 = 4, 30 - 39 = 5, 20 - 29 = 6. Kentsel kırsal yerleşme, köy, ilçe merkezi, kasaba = 1, kent ve özel kent = 2. Eğitim, hiç okula gitmemiş = 1, ilköğretim = 2, orta öğretim = 3, üniversite ve üstü = 4. Mesleki itibar, vasıfsız ve yarı vasıflı işçi = 1, beyaz yakalı işçi = 2, serbest meslek veya işletme sahibi = 3. Sınıfsal statü, işçi ve alt sınıf = 1, orta sınıf = 2, üst sınıf = 3. Bireysel modernlik : geleneksel (puanlar 1 - 7) = 1, modern (puanlar 8 - 13) = 2.

2) Bu rakamlar bireysel modernlik düzeyini kontrol eden cedvellerden alınan Gamma'larm ortalamalarıdır.

Beklendiği gibi, uyarılmış oylamayla sosyal nitelikler arasında .22 ile .62 arasında değişen kuvvetli ilişkiler (Gammalar) bulunmaktadır. (Bknz. Tablo 5). Uyarılmış oylamayla bireysel modernlik arasındaki ilişki bu ilişkiler arasında en güçlü olanıdır. (.70) Fakat, bireysel modernliği kontrol edip; bu ilişkileri yeniden hesapladığımızda, uyarılmış oylamayla sosyal nitelikler arasındaki ilişki zayıflamaktadır. İncelemeden çıkan açık sonuç şudur: Bireysel modernlik düzeyi, uyarılmış oylama eğilimini etkileyen anahtar değişkendir. Kentsel-kırsal yerleşme, eğitim, cinsiyet ve yaşı içine alan sosyal nitelikler, uyarılmış oylamayı doğrudan doğruya etkilememekte ancak bireysel modernlik aracılığıyla bazı etkiler de bulunmaktadır.

Açıkça görülmektedir ki uyarılmış oylama aslında bir modernleşme sorunudur. Yurttaşlar arasında modern tutum ve davranış örüntüleri arttıkça, uyarılmış oylama eğiliminde de bir azalma olacaktır. Uyarılmış oylama hem bir nimet hem de bir rahatsızlıktır. İktidarda olanlar için bir nimettir, çünkü seçim sonuçlarıyla her zaman çoğunluğun oy desteğini kazanabilecek şekilde oynayabilirler. Diğer taraftan şevkle demokratik bir devletin gerçekleşmesini isteyenler için bir rahatsızlıktır. Uyarılmış oylama, halkın iktidardaki hükümeti meşru bir seçim süreci kanalıyla değiştirme olanağını zayıflattığından, böyle bir isteği kösteklemektedir.

V. UYARILMIŞ SEÇMENLERİN SİYASAL YÖNELİMLERİ

Uyarılmış seçmenlerin siyasal bilinç düzeyleri düşüktür. Eğer bilgisizlikleri, ilgisizlikleri ve cezalandırılma korkularının birleşik etkisi olmasaydı, oylamaya hiç katılmazlardı. Oylama, hemen hemen katıldıkları tek siyasal faaliyet olup, bu işlemi de siyasal sonucunun ne olabileceği hakkında açık bir fikre sahip olmadan yerine getirmektedirler. Bu yüzden uyarılmış seçmenler daha girişken seçmenlerle karşılaştırıldıklarında, ancak çok ilkel düzeyde bir siyasal yönelim göstermeleri beldenebilir.

Uyarılmış seçmenlerin siyasal yönelimleri diğer seçmenlerden en az iki önemli açıdan farklıdır. Uyarılmış oylama kısmen sosyal ve siyasal güç kaynaklarına karşı takınılan itaatkâr tutumlardan kaynaklandığından ve kısmen de hükümetin en güçlü siyasal kurum olarak görülmesinden dolayı, mevcut hükümet, iktidar partisi ve siyaset adamları yararına bir eğilime yol açmaktadır. Başka bir deyişle, hiç olmazsa teoride, iktidar ve muhalefet partilerinin uyarılmış oylamanın gücünden eşitçe yararlanabilecekleri doğrudur. Bir yerde, ister iktidarda ister muhalefette olsun, siyasal parti en itaatkâr yurttaşların gözünde, gücü ve otoriteyi simgeler. Bununla beraber, uygulamada iktidar partisinin muhalefet partilerine karşın üstünlüğü fazladır. Kore gibi otoriter bir siyasal sistemde, büyük ve güçlü hükümet mekanizması, seçim döneminde çoğunlukla iktidar partisinin hizmetindedir. Bu sadece iktidar partisi için faal kampanyaya katılan yüz binlerce hükümet memurunu değil, fakat aynı

zamanda diğer ikna yolları işlemediğinde, doğrudan bedenî tehdit uygulayabilen güvenlik kuvvetlerinin çeşitli kollarını da içerir. Bunların tümü iktidar partisine müthiş bir üstünlük sağlar ve bu yüzden uyarılmış seçmenler hiç istisnasız iktidarın adaylarını seçerler. Öyleyse, uyarılmış seçmenlerin siyasal yönelimlerinin bir belirgin veçhesi iktidardaki rejimi desteklemeleridir.

Uyarılmış seçmenlerin diğer seçmenlerden ayıran siyasal yönelimlerinin ikinci veçhesi demokratik değerlere olan bağlılıklarının derecesidir. Uyarılmış seçmenlerin öncelikle nüfusun otoriteye boyun eğen geleneksel kesiminden geldiklerini belirtmiştik. Bu geleneksel yurttaşlar, demokrasinin ne olduğunu çok az bilirler ve değişik hükümet şekillerini birbirinden ayıracak bilgi ve tecrübeleri tur. Siyaseti ancak otoriter bir siyasal düzen olarak kavradıklarından, ana demokratik değerlere çok az bağlılık göstereceklerdir. Bu yüzden nüfusun bu kesiminin tutum açısından en az demokratik olan sosyal tabakayı temsil ettiğini tahmin etmek güç değildir.

Gerçekten, sörvey verilerimiz bu iki gözlemi de kanıtlamaktadır. Tablo 6'daki rakamlar seçmenlere oranla, uyarılmış seçmenlerin iktidar partisini daha fazla tercih ettiklerini açıkça göstermektedir. Sörvey çalışmasında iktidar partisine mi yoksa muhalefet partisine mi oy verdiklerini açıkça sorabilseydik, bu gözlemin kanıtlanması daha kolay olacaktı. Fakat bu kadar açık bir soruyu, siyasal bakımdan çalışmamızı tehlikeye sokacak kadar nazik olduğu için, sormayı tercih ettik. Ayrıca, bu rizikoyu göze aldığımız zaman da seçmenlerin bize doğru cevap verecekleri güvencesi yoktu. Bu nedenle, seçmenlerin muhalefet partilerine gösterdikleri destek konusunda bir dizi dolaylı soru sormaya karar verdik.

TABLO 6

Muhalefet Partilerini Destekleme (Yüzde)

Sorular	Uyarılmış Seçmenler	Diğer Seçmenler	x ²
Bildiğiniz gibi, muhalefet partileri Hükümette bulunmazlar. Muhalefet partilerinin bulunmasında yarar var mıdır?			
Evet, gereklidir	39.3	71.9	79.05*
Hayır	12.0	9.1	
Bilmiyor	48.7	19.0	
Toplam (N)	100 % (150)	100 % (1705)	
Muhalefet partilerinin iktidar tekeline mani olduğuna katılır mısınız?			
Katılıyor	42.4	67.8	72.09*
Katılmıyor	12.0	16.8	
Bilmiyor	45.6	15.5	
Toplam (N)	100 % (125)	110 % (1527)	
Muhalefet partilerinin ülkeyi böldüğüne katılır mısınız?			
Katılıyor	21.0	25.3	81.88*
Katılmıyor	29.8	58.2	
Bilmiyor	49.2	16.5	
Toplam (N)	100 % (124)	110 % (1515)	
Muhalefet partilerinin sizin gibi sıradan yurttaşların ve azınlığın haklarını koruduğuna katılır mısınız?			
Katılıyor	31.7	61.8	91.16*
Katılmıyor	14.6	20.5	
Bilmiyor	53.7	17.7	
Toplam (N)	110 % (123)	110 % (1497)	

Sorular	Uyarılmış Seçmenler	Diğer Seçmenler	χ^2
Muhalefet partilerinin Hükümeti haksızca eleştirdiğine katılırmısınız?			
Katılıyor	18.3	25.0	61.12*
Katılmıyor	35.7	57.7	
Bilmiyor	46.0	17.3	
Toplam (N)	110 % (126)	110 % (1500)	

(*) Güven sınırı $p. < .001$.

Sorulardan bir tanesi şöyleydi. "Bildığınız gibi, muhalefet partileri hükümette bulunmazlar. Muhalefet partilerinin bulunmasında yarar var mıdır?" Diğer seçmenlerin yüzde altmış sekizi muhalefet partilerini gerekli sayarken, uyarılmış seçmenlerin ancak yüzde otuz dokuzu aynı kanıdadırlar. Bir başka soru da şöyleydi: "Muhalefet partilerinin sizin gibi sıradan yurttaşların ve azınlığın haklarını koruduğuna katılırmısınız?" Yine, uyarılmış seçmenlerin daha az bir kısmı soruyu olumlu cevapladı. (% 62'ye karşı % 32). Bu da onların diğer seçmenlere oranla muhalefet partilerini çok daha az desteklediklerini göstermektedir. Diğer sorulara verilen cevaplar incelendiğinde benzer bir görüntü gözlenmektedir. (Bknz. Tablo 7). Aynı şekilde, siyasal bilinci daha çok olan seçmenlere oranla, uyarılmış seçmenler, muhalefet partilerini göze çarpan bir şekilde daha az desteklemektedirler. Bu yüzden uyarılmış oylamada bulunanların siyasal yönelimlerinde kuvvetli iktidar yanlısı düşünce belirgindir.

Verilerin diğer bir yönü de kısa bir açıklamayı gerektirmektedir. Uyarılmış seçmenlerin hemen hemen yarısı beş soruya "bilmiyorum" cevabını vermiştir. Bu oran şaşırtacak kadar yüksek olmak-

- 20) Uyarılmış oylamayla bireysel modernlik arasındaki ilişki de sosyal nitelikler kontrol edilerek incelenmiştir. Bu niteliklerin hiçbirisi ilişkiyi önemli derecede azaltamamıştır. Bu da uyarılmış oylamayı doğuran faktörün sosyal niteliklerden çok modernlik düzeyi olduğunu hatıra getirmektedir.

la beraber uyarılmış seçmenler arasında "bilmiyorum" cevabının yaygınlığı beklenen bir şeydir. Bu seçmenlerin yalnız siyasete ilişkin bilgileri az olmakla kalmamakta; bir çoğu iktidar ve muhalefet partilerinin arasındaki fark bir kenara, yasama ve yürütme gibi ana devlet kurumlarının farklarını da bilmezler²¹. Bir çoğunun da sordüğümüz tüm soruları anlamamış olması da olasıdır. İktidar ve hükümet partileri arasındaki farkı açıklayamamalarına rağmen yine de oylamaya katılmışlardır. Sorulacak soru o zaman şudur: Seçimlerde hangi partiyi desteklediler? Polis ve devlet memurlarının çok kuvvetli olduğunu ve bunların klan gruplaşmaları gençlik ve emekli asker örgütleri gibi kanallar yoluyla resmî ve resmî olmayan etkilerini hissettirdiklerini düşünürsek, bu bilgisi kıt seçmenlerin iktidar partisi ve adaylarını adeta alışkanlıkla seçtiklerine inanmazlık edemeyiz. Ayrıca, verilerden de açıkça görülmektedir ki, uyardırılmış seçmenlerin siyasal yönelimleri hiç gelişmemiştir. Bir çoğu, "bilmiyorum" cevaplarının sıklığından anlaşıldığı gibi, hiçbir önemli siyasal tutum göstermemektedir.

Uyarılmış seçmenlerin diğer seçmenlere oranla temel demokratik değerlere daha az bağlılık gösterdiklerini kanıtlayan herhangi bir delil var mıdır? Tablo 7'deki verilerin gösterdiği gibi, cevabımız olumlu olmaktadır. Araştırmada, herbiri demokratik tutumların bir farklı yanını ölçmek üzere düzenlenmiş üç soru bulunuyordu. Çoğunluk egemenliği, azınlık hakları ve sorumlu liderlik ilkeleri, demokratik rejimin ana unsurları olarak ele alınmıştır²². Sonra da sorular yurttaşların bu ilkelerden herbirine ne derece bağlı olduklarını belirleyecek şekilde düzenlenmiştir. Her üç soruda da, uyarılmış oylamada bulunanlar, diğer seçmenlere oranla, demokratik ilkelere

21) Halkın, hükümetin çeşitli kısımlarını ayırt etme yeteneği üzerine veriler başka yerde ayrıntılı olarak rapor edilmiştir. Bkz.: Chong Lim Kim ve Gerhard Loewenberg, "The Cultural Roots of a New Legislature: Public Perceptions of the Korean National Assembly", *Legislative Studies Quarterly*, Cilt 1, No. 3, (Ağustos 1976).

22) Benzeri formül, bkz.: Chong Lim Kim ve Byung-Kyu Woo, "The Role of Legislative Elites in Democratic Change: An Analysis of Democratic Commitment Among Korean National Legislators", *Comparative Political Studies*, Cilt 6, No. 3, (Ekim 1973), ss. 349 - 379.

daha az bağıllık göstermişlerdir. Örneğin, "Toplumlar halkın seçtikleri yerine bir kaç aydın ve tecrübeli lider tarafından daha iyi yönetilirler" fikrine katılıp katılmadıkları sorulduğunda, uyarılmış seçmenlerin yüzde 81 gibi ezici bir çoğunluğu, katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu da çok az bir kısmının sorumlu liderlik ilkesine inandıklarını göstermektedir. Aynı durum diğer iki demokratik ilke için de söz konusudur. Diğer seçmenlerin yalnız yarısına karşın, uyarılmış seçmenlerin hemen hemen üçte ikisi azınlık hakları ilkesine katılmamışlardır. Aslında tümü şu fikri onaylamıştır: "Halkın, çoğunluğun görüşüne aykırı hiçbir görüşü açıkça belirtmesine izin verilmemelidir". Doğaldır ki, siyasal demokrasi fikri bu üç sorunun içerdiğinden daha fazlasını içermektedir. Fakat, verilerimiz kısıtlı da olsa, incelememiz uyarılmış seçmenlerin demokratik değerlere daha az güçle bağlanma eğilimlerini açıkça ortaya koymaktadır. Eğer incelememiz demokratik tutumların diğer yönlerini de kapsasaydı, sonuçlar daha değişik olmayacaktı kanısındayız.

TABLO 7

Demokratik Tutumlar ve Uyarılmış Oylama (Yüzde)

Sorular	Uyarılmış Seçmenler	Diğer Seçmenler	χ^2
Halkın çoğunluğunun görüşüne aykırı hiçbir fikrin açıkça savunulmasına izin verilmemelidir			
Katılıyor	63.4	49.8	7.18*
Katılmıyor	36.6	50.2	
Toplam (N)	100 % (112)	100 % (1522)	
Halkın çoğu birşey yapmak istediğinde, diğerleri bunu eleştirmemelidir.			
Katılıyor	82.0	70.9	5.75*
Katılmıyor	18.0	29.1	
Toplam (N)	100 % (111)	100 % (1531)	

Sorular	Uyarılmış Seçmenler	Diğer Seçmenler	x ²
Toplumlar, halkın seçtikleri yerine birkaç aydın ve tecrübeli lider tarafından daha iyi yönetilirler.			
Katılıyor	80.9	64.0	12.71**
Katılmıyor	19.1	36.0	
Toplam (N)	100 % (115)	100 % (1555)	

(*) Güven sınırı $p. < .01$.

(**) Güven sınırı $p. < .001$.

İncelemenin bu kısmını sonuçlandırarsak, uyardılmış seçmenlerin siyasal yönelimleri üzerine açık bir yorum yapmak için yeterli delil bulunmaktadır. İlk, bunların siyasal hayatın çeşitli veçhelerine ilişkin, herhangi önemli bir tutumları yoktur. İkinci olarak var oldukları kadariyle tutumların iki belirgin özelliği bulunmaktadır. Biri, iktidar yanlısı düşüncesinin kuvvetli olması, diğeri demokratik ilkelere aykırı düşen değerlere bağlılık göstermeleridir. Siyasal yönelimlerinin bu iki veçhesini ele almadan, uyarılmış oylamanın siyasal uzantılarını tam olarak anlayamayız.

VI. SONUÇ : UYARILMIŞ OYLAMANIN UZANTILARI

Uyarılmış oylama Kore'de oldukça yaygındır. Hemen hemen her on seçmeden biri "uyarılmış seçmendir". Uyarılmış seçmenleri ayırdetmek için bu çalışmada kullanılan dar tanımlama düşünülecek olursa, bu oran gerçekte olandan daha azını gösteriyor olabilir. Ashında, uyarılmış oylama verilerimizin belirttiğinden daha yaygın olabilir.

Gördüğümüz gibi, uyarılmış oylama farklı sosyal tabaka ve coğrafî bölgelere eşit olmayan bir şekilde dağılmıştır. En fazla, sosyal ve iktisadî açıdan en geri bölgelerden biri olan Kangwon eyaletinde

yoğunlaşmıştır. Bundan başka, uyarılmış oylamanın oranları her bölgenin ulaştığı modernleşme düzeyiyle yakından ilişkilidir. Seoul, Pusan ve Kwangju gibi büyük kent merkezleri, kırsal seçim bölgelerine oranla önemli derecede daha düşük uyarılmış oylama göstermektedir.

Diğer seçmenlerle karşılaştırıldıklarında, uyardmış seçmenler, kendi aralarında bazı belirgin sosyal nitelikleri paylaşmaktadırlar. Bunlar yaşlılığı, kadın olmayı, az eğitimi, kırsal yerleşmeyi, düşük-statüli mesleği ve alt sınıf statüsünü kapsamaktadır. Kadınlar arasındaki uyardmış oylama oranı erkeklerinkinden dört kat büyüktür. Aynı zamanda gençlere oranla yaşlılar arasında oldukça daha fazladır. Aynı şekilde, bireyin eğitim düzeyi, meslek statüsü ve sosyal itibarı yükseldikçe, uyarılmış oylamanın oranı azalmaktadır. Kentlerde yaşayanlara oranla kırsal kesimdekilerin çok daha fazla bir kısmı, uyarılmış oylama baskılarına boyun eğmişlerdir.

Daha önemlisi, uyarılmış seçmenler aslında geleneksel yönelimleri olan yurttaşlardır. Bireysel modernlik ölçeğimize göre inanç ve tutumlarında en az modern olan onlardır. Yaş, cinsiyet, eğitim, kentsel-kırsal yerleşme gibi diğer sosyal niteliklerin uyarılmış oylama eğilimiyle yakından ilişkili olmalarına rağmen, ana neden bireysel modernlik düzeyidir. Bu yüzden sosyal nitelikler bireysel modernlik düzeyini etkileyen değişkenler ve bireysel modernlik düzeyi de uyarılmış oylamanın ana nedeni olarak yorumlanabilir. Uyarılmış oylama da böylece toplumun geleneksel kesimlerinde görülmektedir.

Uyarılmış seçmenlerin siyasal yönelimleri de biç gelişmemiştir. Ne siyasete ilişkin bilgileri fazladır ne de siyasal hayatın önemli veçheleriyle ilgili görüşleri vardır. Bazı görüşler ileri sürdüklerinde, siyasal yönelimlerinde göze çarpan iki husus vardır. Birincisi iktidar yanlısı düşüncenin kuvvetli olmasıdır. Doğaldır ki, bu iktidarda kim olursa ona alışkanlıkla boyun eğme eğilimini gösteren geleneksel yurttaşlardan kolayca beklenen bir davranıştır. Özellikle, Kore gibi, çok merkezi bir toplumda, hükümetin otorite ve gücüyle rekabet edecek hiçbir kurum yoktur. Bu nedenle, uyarılmış seçmenlerin çoğu olasılıkla rejime ve onun politikacılarına yöneleceklerdir. Siyasal yönelimlerinin ikinci önemli veçhesi başlıca demokratik değerlere olan karşıt duygularıdır. Diğer seçmenlerle karşılaştırıldıklarında,

uyarılmış seçmenlerin çeşitli demokratik ilkelere daha az bağlılıkları vardır; ne sorumlu liderlik ilkesini ne de azınlık hakları ilkesini desteklemektedirler. İktidar yanlısı düşünceleri ve demokratik değerlere olan karşıt duyguları siyasal yönelimlerinin en önemli veçheleleridir.

Eğer yaygınla, uyarılmış oylamanın, kuramsal ve uygulama açısından birçok önemli uzantısı vardır. İlk, seçimlerde iktidardaki rejime önemli bir güven payı sağlamaktadır. Oyların yüzde on veya yirmisi kesinlikle iktidar partisi ve onun politikacılarının elinde bulunduğundan seçimlerde rejimin başarısı hemen hemen her zaman önceden güven altına alınmıştır. Çünkü iktidardaki rejimin bütün yapması gereken şey siyasal bilinci daha çok olan yurttaşlardan yeterli oy toplamasıdır ki, bu oy sayısı rejimin sıkı kontrolünde bulunan uyarılmış oylara eklendiğinde çok fazla tutmamaktadır. İktidarda kalmak çabasında olan herhangi bir rejim için uyarılmış oylama gerçekten bir nimettir. Ayrıca rejimin meşruluğu için önemli bir temel sağlamaktadır. Açık bir seçim mandasından başka ve daha iyi bir meşruluk sağlanabilir mi?

Doğal olarak, hiçbir rejim, hükümet etme hakkını büyük ölçüde toplumun geleneksel ve boyun eğen kesimlerine dayanarak kazandığını açıklamak istemez. Uyarılmış oylama arttıkça seçimi yoluyla iktidarı değiştirmek fırsatı da azalır. İktidarda kalmak isteyen rejimler, uyardırılmış oylamada bulunacak yeterli yeni kadrolar bulunabildiği sürece bu niyetlerini başarıyla gerçekleştirebilirler.

Uyarılmış oylamanın oldukça yaygın olduğu yerlerde yalnız seçim yoluyla iktidarı değiştirmek zor değildir, ayrıca hükümet de yönettiği yurttaşlara karşı sorumlu ve duyarlı olmaya hazır bir hükümet değildir. Çünkü hükümetin liderleri seçimle elde ettikleri mevkilerinden çok emin olup, gelecek seçimde yurttaşların ne yapacağı ile ilgilenmek zorunda değildirler. Seçimlerde iktidarı başkasına kaptırmak kaygısından uzak olan iktidardaki politikacıların sorumlu davranmaları için hiçbir dürtü yoktur. Diğer taraftan uyarılmış seçmenler hükümetin izlemesi gereken siyasalar üzerinde herhangi bir fikirleri olduğundan değil de, yalnızca korktukları veya saydıkları kişilerin emirlerine uymak istediklerinden, seçimlerde iktidarın adaylarını destekleyeceklerdir. Böylece uyarılmış seçmenlerin desteğiyle iktidara gelen politikacılar daha iddialı ve siyasal bilinci olan

yurttaşlarımı gibi açık ve ısrarlı istemlere karşılık vermek zorunda kalmayacaklardır. Uyarılmış oylama, bu yoldan sorumsuz ve otokratik hükümet liderliğini körükleyen bir siyasal ortamın yaratılmasına yardımcı olur.

Fakat yine de, uzantıların bir de iyimser tarafı vardır. İncelememiz, uyarılmış oylamanın ana kaynağının, toplumun inanç ve tutumları en geleneksel olan yurttaşları içeren kesimi olduğunu ortaya çıkarmaktadır. Toplum modernleştikçe, bireyler de daha yüksek bireysel modernlik düzeylerine erişeceklerdir. Bu da iktidardaki rejimi bir zamanlar ona güven veren seçim üstünlüğünden yoksun bırakacak, uyarılmış oylamanın sosyal temelini kemirecektir. Sosyal modernleşme sürecinin nispeten uzun bir zaman süresini kavrayıp yavaş olmasına karşın, ilerleyeceği de kesindir. Bugün Kore'de şehirleşme çok çabuk gerçekleşmekte, okumamışlık geride kalmakta, kitle haberleşmesi en uzak köy ve ekeneklere uzanarak olağanüstü bir yaygınlaşma göstermekte ve sanayileşme tüm bilinen sorunlarıyla ilerlemektedir. Bütün bu sosyal ve iktisadî değişimler, özellikle şimdiye kadar uyarılmış oylama baskısına çok açık olan yurttaşların inanç sistemleri ve tutumlarında da çok etkili olacaktır. Elbette şimdiye dek rejim için verilen tüm oyların yüzde on veya daha fazlasını sağlayan uyarılmış oylamanın sosya temi önümüzdeki birkaç yıl içinde ortadan kalkmayacaktır. Fakat uzun dönemde rejim, ona yıllardır seçimde başarı sağlayan uyarılmış oylamanın sosyal temelini artık yeteri kadar geniş olmayacağı durumlara kendini hazırlamalıdır. O zaman siyasete yaklaşımlarında hem iddialı hem de daha ısrarlı olan siyasal bilinci daha yüksek yurttaşlarla karşı karşıya kalacaktır.

Son olarak, demişik seçim istatistiklerinin yorumlanması sorununa değin bir noktayı daha belirtmeliyiz. Siyasal gelişme, özellikle demokratik gelişme sorununun ele alan çalışmalarda doğrudan veya dolaylı olarak, seçime katılma oranı, yurttaşların siyasal bilinç düzeyinin ölçüsü ve böylece erişilen demokrasi düzeyinin bir denektaşı olarak düşünülmektedir. Hem gelişmiş batı ülkelerinde hem de gelişen ülkelerde seçmen davranışı çalışmalarında, seçime katılma oranı, yurttaşların siyasal tercihleri hakkında birşeyler açıkladığı şeklinde yorumlanmaktadır. Uyarılmış oylama tezi, bu iki sava da meydan okumaktadır. Örneğin, şu iki durumu düşünelim. A. Ülkesi

yüzde 85 katılma oranı gösterirken, B Ülkesindeki yüzde 65'tir. Ayrıca, A ülkesinde uyarılmış seçmenler oyların yüzde 35'ni oluştururken, B ülkesinde bu oran yalnız yüzde beştir. Hangi ülkede daha çok siyasal bilinçli yurttaş vardır? Eğer siyasal gelişme üzerine yazılanların çoğunda belirtilen durumu izlersek, A ülkesinin yüzde 85 oranında katılmayla daha çok siyasal bilinçli yurttaş olduğu sonucuna varmamız gerekir. Bu besbelli, her iki ülkede de uyarılmış oylamanın derecesinde önemli bir farkı göze almayan yanlış bir sonuçtur. Yurttaşların siyasal tercihlerinin ne olabileceğini de kestirmek bazı koşullar altında aynı derecede yanıltıcıdır. Şimdi, A ülkesindeki iktidar partisinin oyların yüzde 65'ini, muhalefet partisinin de geri kalan yüzde 35'i aldığımız varsayalım. Her ölçüye göre, oyların yüzde 65'i yurttaşların görevdeki rejime olan güvenlerinin derecesini kanıtlayan görkemli bir çoğunluğu temsil etmektedir. Fakat öyle midir? A ülkesindeki yüzde otuz beş oranındaki uyarılmış oylamayı ele aldığımızda, geçerli sonuç, gerçekte seçmenlerin iktidar partisini muhalefet partisinden daha fazla desteklemedikleri olmalıdır. Bütün bu örneklerin amacı şudur: Verilen oyların kaçının uyarılmış olduğunu bilmeden derneşik seçim istatistiklerini hakıyla yorumlamak zor olduğu kadar da olanak dışıdır. Birçok gelişmekte olan Asya ve Afrika ülkesinde gördüğümüz gibi uyarılmış oylama oranının önemli olduğu yerlerde, salt katılma oranı ne yurttaşların gerçek siyasal tercihlerini ne de siyasal bilincin düzeyini açıklayabilir. Öyleyse, bu ülkelerin derneşik seçim istatistikleri üzerine önemli bir yorum sunmadan önce uyarılmış oylamanın derecesini incelememiz gerekmektedir.

Çeviren : Günay Göksu